

З. О. Сердюк

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри математики та МНМ

serdyuk_z@ukr.net

О. П. Бочко

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри математики та МНМ,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

ok.volovik@gmail.com

РЕАЛІЗАЦІЯ НАСТУПНОСТІ ЧЕРЕЗ СУЧАСНИЙ ПІДРУЧНИК З МАТЕМАТИКИ

Реалізація наступності під час вивчення різних шкільних навчальних предметів, зокрема і математики, є досить актуальною і важливою проблемою, як раніше, так і у даний час. Ми погоджуємось з М. М. Волчастою, яка виділяє такі основні ознаки поняття наступності: 1) послідовність і систематичність викладу навчального матеріалу, поступове зростання його складності; 2) зв'язок і узгодженість змістово-методичних ліній розміщення матеріалу між різними ступенями навчання; 3) узгодженість обсягу навчального матеріалу в початковій і основній, в основній і старшій школі; 4) взаємодія нових знань з раніше засвоєними і, на цій основі, досягнення учнями вищого рівня підготовки; 5) використання методів і засобів, що відповідають віковим особливостям учнів на певному етапі навчання [1].

Узгодженість змістово-методичних ліній розміщення матеріалу з математики між різними ступенями навчання (початкова школа – основна школа, основна школа – старша школа) регулюється державним стандартом початкової та повної загальної освіти, а також навчальними програмами з математики. Послідовність і систематичність викладу навчального матеріалу, поступове зростання його складності враховується у навчальних програмах з математики та у підручниках з математики для ЗНЗ.

Наступність обов'язково вимагає узгодження методів, засобів і форм організації навчання з математики в основній та старшій школі.

Засоби навчання повинні узгоджуватись зі змістом підручників з математики (чи алгебри та геометрії) й утворювати разом з ним навчально-методичний комплекс. Тому доцільніше під час вивчення математики, а згодом алгебри та геометрії, як в основній так і в старшій школі використовувати підручники одного й того ж авторського колективу, за умови, що така лінія підручників розроблена і рекомендована МОН України для навчання у ЗНЗ. На жаль, реальна ситуація із забезпеченням підручниками з математики в школах в останні роки була дещо інша. Часто вчитель починав вивчення курсу математики в 5 класі з підручником одного авторського колективу, а на наступний рік школа отримувала комплект підручників з математики для 6 класу вже іншого авторського колективу. Школярам досить складно через рік переходити зовсім до підручника іншого авторського колективу. Звичайно, всі підручники, що рекомендовані до вивчення МОН України відповідають чинній навчальній програмі з математики, державному стандарту, проте стиль викладу навчального матеріалу, структура та особливості побудови підручника, системи задач відрізняються. Останні два роки відповідні установи пропонують кожній школі замовляти підручник саме того чи того авторського колективу, хоча проблема все ж таки ще існує і повністю не вирішена.

Наприклад, у 2015/2016 н. р. МОН України рекомендовано наступні підручники з математики для основної та старшої школи (табл. 1).

Таблиця 1

Основні підручники [2]

<i>Назва</i>	<i>Автори</i>	<i>Клас</i>	<i>Видавництво</i>
Математика	Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С.	5	Гімназія
Математика	Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С.	6	Гімназія
Алгебра	Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С.	7	Гімназія
Геометрія	Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С.	7	Гімназія
Алгебра	Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С.	8	Гімназія
Алгебра	Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С.	9	Гімназія
Геометрія	Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С.	9	Гімназія
Алгебра і початки аналізу (акад. рівень)	Мерзляк А.Г., Номіровський Д.А., Полонський В.Б., Якір М.С.	10	Гімназія
Алгебра і початки аналізу (проф.рівень)	Мерзляк А.Г., Номіровський Д.А., Полонський В.Б., Якір М.С.	10	Гімназія
Математика	Істер О.С.	5	Гене́за
Математика	Істер О.С.	6	Гене́за
Алгебра	Істер О.С.	7	Гене́за
Геометрія	Істер О.С.	7	Гене́за

Алгебра	Істер О.С.	8	Освіта
Математика	Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Бочко О.П., Коломієць О.М., Сердюк З.О.	5	ВД «Освіта»
Математика	Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М., Сердюк З.О.	6	ВД «Освіта»
Алгебра	Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М., Сердюк З.О.	7	ВД «Освіта»
Геометрія	Бурда М.І., Тарасенкова Н.А.	7	ВД «Освіта»
Геометрія	Бурда М.І., Тарасенкова Н.А.	8	Зодіак-ЕКО, ВД «Освіта»
Геометрія	Бурда М.І., Тарасенкова Н.А.	9	Зодіак – ЕКО, ВД «Освіта»
Геометрія (академічний рівень)	Бурда М.І., Тарасенкова Н.А.	10	Зодіак-ЕКО, ВД «Освіта»
Математика (рівень стандарту)	Бурда М.І., Колесник Т.В., Мальований Ю.І., Тарасенкова Н.А.	10	Зодіак-ЕКО ВД «Освіта»
Алгебра	Бевз Г.П., Бевз В.Г.	7	Відродження
Геометрія	Бевз Г.П., Бевз В.Г., Владімірова Н.Г.	7	Відродження
Алгебра	Бевз Г.П., Бевз В.Г.	8	Зодіак-ЕКО, ВД «Освіта»
Геометрія	Бевз Г.П., Бевз В.Г.	8	Вежа
Алгебра	Бевз Г.П., Бевз В.Г.	9	Зодіак – ЕКО, ВД «Освіта»
Геометрія (профільний рівень)	Бевз В.Г., Бевз Г.П., Владімірова Н.Г., Владіміров В.М.	10	Генеза
Математика (рівень стандарту)	Бевз Г.П., Бевз В.Г.	10	Генеза
Математика (рівень стандарту)	Бевз Г.П., Бевз В.Г.	11	Генеза
Геометрія (акад., проф. рівень)	Бевз Г.П., Бевз В.Г., Владімірова Н.Г., Владіміров В.М.	11	Генеза
Геометрія	Апостолова Г.В.	7	Генеза
Геометрія	Апостолова Г.В.	8	Генеза
Геометрія	Апостолова Г.В.	9	Генеза
Геометрія (акад., проф. рівень)	Апостолова Г.В.	11	Генеза
Геометрія	Єршова А.П., Голобородько В.В., Крижановський О.Ф.	7	Ранок
Геометрія	Єршова А.П., Голобородько В.В., Крижанівський О.Ф.	8	АН ГРО ПЛЮС
Геометрія	Єршова А.П., Голобородько В.В., Крижанівський О.Ф., Єршов С.В.	9	Ранок
Алгебра	Мальований Ю.І., Литвиненко Г.М., Бойко Г.М.	7	Навчальна книга - Богдан
Алгебра	Возняк Г.М., Литвиненко Г.М., Мальований Ю.І.	9	Навчальна книга - Богдан
Алгебра і початки аналізу акад. рівень)	Нелін Є.П.	10	Гімназія
Алгебра і початки аналізу (проф.рівень)	Нелін Є.П.	10	Гімназія

Алгебра (акад., проф. рівень)	Нелін Є.П., Долгова О.Є.	11	Гімназія
Математика (рівень стандарту)	Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Сліпенко А.К.	10	Навчальна книга-Богдан
Математика (рівень стандарту)	Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Сліпенко А.К.	11	Навчальна книга-Богдан
Геометрія	Роганін О.М., Капіносов А.М.	7	Підручники і посібники
Геометрія	Тадеев В.О.	7	Навчальна книга - Богдан
Алгебра	Кінашук Н.Л., Біляніна О.Я., Черевко І.М.	8	Генеца
Геометрія (академічний рівень)	Біляніна О.Я., Біляніна Г.І., Швець В.О.	10	Генеца

Як видно з таблиці 1, не всі авторські колективи мають повну лінійку підручників з математики з 5 по 11 клас. У цьому випадку вчитель має право діяти на свій розсуд і обирати: або той підручник, який є в наявності в школі, або ж замовити підручник того авторського колективу, який, на його думку, найбільш вдало продовжить логіку викладу та систему задач попереднього підручника.

Література

1. Волчаства М. М. Наступність у вивченні геометричного матеріалу в початковій та основній школі : автореф. дис на здобуття ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання математики» / Марія Миколаївна Волчаства. – Київ, 2003. – 20 с.

2. Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України : [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/perelik-navchalnix-program.html>.

Анотація. Сердюк З. О., Бочко О. П. Реалізація наступності через сучасний підручник з математики. Схарактеризовано роль сучасного підручника з математики як основного засобу навчання математики в сучасній школі.

Ключові слова: наступність, основна школа, старша школа, підручник з математики.

Аннотация. Сердюк З. А., Бочко О. П. Реализация преемственности посредством современного ученика по математике. Охарактеризована роль ученика математики как основного средства обучения математики в современной школе.

Ключевые слова: преемственность, основная школа, старшая школа, ученик по математике.

Summary. *Serdiuk Z., Bochko O. Implementation succession through modern textbook of mathematics.* Authors determined the role of a modern textbook of mathematics as the main means of teaching mathematics in modern school.

Keywords: *succession, basic school, older secondary school, textbook on mathematics.*